

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת לך-לך

תשפ"ו

(שנה ט', גליון מס' 410)

יום הזיכרון ה-יב', של סבתי הרבנית הצדקנית

מרת רות רדואה בת מרים בר חן ע"ה

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי באמצעות הזום

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת לך-לך התשפ"ו

"פֶּזַר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים"

א. "אחר הדברים האלה, הִזָּה דָבָר יְהוָה אֶל אַבְרָם, בַּמַּחֲזָה, לֵאמֹר, אֵל תִּירָא אַבְרָם, אֲנֹכִי מִגּוֹ לְךָ, שְׂכָרְךָ הֲרַבָּה מְאֹד. וַיֹּאמֶר אַבְרָם, אֲדֹנָי יְהוִה מַה תִּתֶּן לִי, וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, וּבֶן מִשְׁקָ בֵּיתִי הוּא דֹמֶשֶׁק אֶלְעָזָר. וַיֹּאמֶר אַבְרָם, הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זָרַע, וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. וְהִנֵּה דָבָר יְהוָה אֵלָיו, לֵאמֹר, לֹא יִירָשְׁךָ זֶה, כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשְׁךָ. וַיּוֹצֵא אֹתוֹ חֲחוּצָה, וַיֹּאמֶר הֲבַט נָא הַשְּׂמַיְמָה, וְסֹפֵר הַכּוֹכָבִים - אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם, וַיֹּאמֶר לוֹ - כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ. וְהֶאֱמַן בֵּיהוָה, וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", (בראשית, טו', א' - ו').

ב. בעניין "כוחה של האמונה", כתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א ¹ :

"בא וראה, מעלת האמונה -

שהכתוב מעיד ², 'ויחשבה לו צדקה',

ופירש רש"י: **הקדוש ברוך הוא, חשבה לאברם לזכות ולצדקה, על האמונה שהאמין בו.**

כלומר, שהאמונה, נחשבת כצדקה.

ומפורש בחז"ל ³ -

גדולה צדקה, שבה נשתבח אברהם אבינו,

שנאמר ⁴, 'והאמן בה' ויחשבה לו צדקה'.

ובפירוש מהר"י כהן ז"ל ⁵, פירש -

---

¹ בפרשתו, (עמודים שפה'-שפז').

² בראשית, טו' - ו'.

³ מדרש משלי (פרשה יד', לד').

⁴ בראשית, טו' - ו'.

שהקדוש ברוך הוא, חשב לאברהם, אמונה זו, כמעשה צדקה שלו.

ואם תשאל -

מהו היתרון בזה שנחשב לו כמצוות צדקה?

יש לפרש, לפי מה שאמר אבי אדוני זקני מו"ר הרב ר' לייבוש ז"ל מאוזרוב -

כי ידוע מספרי הקבלה ⁶, שהסטרא אחרא, גוֹבֵה פְּחֻטָּאֵי האדם את מצוותיו,

וכל חיותם, חלילה וחס, ממצוות של איש ישראל.

ברם, הוסיף זקני ז"ל -

שׁוֹנֵה מצוות צדקה, שאין לחיצונים שליטה עליה, ואינם יכולים לטרוף אותה,

וזה שנאמר ⁷, 'וְהָאָמֶן בְּה' וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה', שדין האמונה יהיה כצדקה,

כלומר, שלא יוכלו החיצונים לפגוע באמונה של האדם, וליהנות חלילה הימנה.

והנה, מקור דבריו, הוא בהלכה 'שאין צדקה נגבית לבעל חוב',

כמו שכתב ה-מרדכי משם הראבי"ה ⁸, וכן נפסק להלכה בשולחן ערוך ⁹, ועיין

מנחת חינוך ¹⁰.

לפיכך, אף על פי שבכל המצוות, אם האדם חוטא, יש חלילה אחיזה לחיצונים

מצד שיעבודא דרבי נתן ¹¹,

⁵ חתן המהר"ל.

⁶ עיין "באר היטב", (אורח חיים, סימן תקעא').

⁷ בראשית, טו' - ו'.

⁸ בבא בתרא, (פרק א', סימן תצז').

ועיין בהגה שם.

וכן הוא בתשובת מהר"ם בר ברוך, (החדשות, סימן תשנג').

⁹ יורה דעה, סימן רנג', סעיף יב'.

¹⁰ מצווה תפב', בעניין הענקה.

¹¹ פסחים, לא' ע"א.

אך צדקה, כיוון שאינה נגבית לבעל חוב, אין כל זכות לחיצונים לטרוף ממנו,

וכך הוא גם במצוות האמונה, כאמור.

והנה, כעין זה, מפורש ב-יליקוטי תורה' להאר"י ז"ל¹², על הכתוב¹³, 'פֶּזֶר נָתַן
לְאֲבִינֹנִים, צִדְקָתוֹ עֲמֶדֶת לְעַד, קָרְנוֹ תְרוּם בְּכָבוֹד' -

שאף על פי שעבירה מכבה מצווה¹⁴, אבל אין עבירה מכבה צדקה.

וכפי שנתבאר, שאמונה כצדקה, נמצא, שגם אמונה, אין עבירה מכבה אותה.

וזה שאמר דוד הע"ה¹⁵, 'זָרַח בְּחֹשֶׁךְ אֹר לְיִשְׂרָאֵל, חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק' -

כי ידוע, שְהַיְשָׁרוֹת באה על ידי האמונה ...

ולפיכך, אף על פי שהם בחושך חלילה, בעקבות איזה חטא,

בכל זאת, 'זָרַח אֹר', ואין העבירה מכבה אותה.

ונוכל לרמוז דברינו, בדברי ה-זוהר הקדושי¹⁶ -

וּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, 'יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר'¹⁷, דָּא מְהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא - אֹר אֶקְרִי.

כתובות, יט' ע"א.

כתובות, פב' ע"א.

גיטין, לז' ע"א.

קדושין, טו' ע"א.

בבא קמא, מ' ע"ב.

בבא מציעא, עה' ע"ב.

שבועות, לא' ע"א.

¹² תהילים, קיב'.

¹³ תהילים, קיב' - ט'.

¹⁴ סוטה, כא' ע"א.

¹⁵ תהילים, קיב' - ד'.

¹⁶ חלק ג', דף יא' ע"ב.

והיינו, שהאמונה, מאירה תמיד, ואינה כבה לעולם.
וביאור הלשון 'עבירה מכבה מצווה', הוא על פי מה שאמרו¹⁸ -
'כִּי נֵר מְצֻוֶה וְתוֹרָה אֹרֵי'¹⁹, מהו 'כִּי נֵר מְצֻוֶה'?
אֵלָּא, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה מְצֻוֶה, הוּא כְּאֵלוֹ מְדַלֵּק נֵר לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמְחַיֶּה
נִפְשׁוֹ שֶׁנִּקְרָאת נֵר,
שֶׁנֶּאֱמַר²⁰, 'נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם'.
נמצא, שקיום מצווה, הוא הדלקת נר המאיר לנשמה,
ואילו חלילה, בעבירה, מכבה נר זה.
אומנם, האמונה, היא אור נצחי שאינו נכבה, לפי שאין כל שליטה לחיצונים עליה,
וזה שסיימו ב-'זוהר הקדוש'²¹, את הפסוק²², 'לְדוֹד, ה' אֹרֵי וְיִשְׁעֵי מִמֵּי אֵינָא',
כלומר, כיוון שיש בידי זכות האמונה, לפיכך 'מִמֵּי אֵינָא'.
וזכות האמונה, תעמוד לישראל לעתיד לבוא, שהרי אמרו ז"ל²³ -
וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא, שְׂאִין הַגְּלִיּוֹת מִתְּכַנְסוֹת, אֵלָּא בְּשֶׁכֶר אֲמָנָה,
שֶׁנֶּאֱמַר²⁴, 'אֲתֵי מְלַבְּנוֹן כְּלָה, אֲתֵי מְלַבְּנוֹן תְּבוּאֵי, תְּשׁוּרֵי מְרֹאֵשׁ אֲמָנָה'.
וכבר נתבאר, ש-'מְרֹאֵשׁ אֲמָנָה', הוא אברהם ראש המאמינים, וזכותו היא שתגן
על ישראליו.

¹⁷ בראשית, א' - ג'.

¹⁸ שמות רבה, פרשה לו', ג'.

¹⁹ משלי, ו' - כג'.

²⁰ משלי, כ' - כז'.

²¹ חלק ג', דף יא' ע"ב.

²² תהילים, כז' - א'.

²³ ילקוט שמעוני, (פרשת "בשלח", רמז רמ').

²⁴ שיר השירים, ד' - ח'.

ג. כתבו רבותינו המקובלים זיע"א²⁵, משמו של רבינו האר"י זיע"א:
²⁶ "כי אדם הראשון, היו בו רפ"ח ניצוצי הקדושה, ר"ב ניצוצות היו נתונים
 בראשו, ו-פ"ו ניצוצות בשאר אבריו.
 וכשחטא, אותם ניצוצות הקדושה, נטמעו בתוך הקליפות,
 אותן ניצוצות שמספרן ר"ב, שהיו בראשו, נפלו במצרים, כי היא ארץ טמאה
 כידוע,
 ואותן פ"ו ניצוצות, נתפזרו בכל העולם.
 ומפני זה, ירדו אבותינו להשתעבד במצרים בחומר ובלבנים, לברר אותם ניצוצות
 מתוך הקליפה.
 ואותן פ"ו ניצוצות שנתפזרו בשאר ארצות, על ידי הגלות שישראל מפוזרים בכל
 העולם, יתבררו מתוך הקליפות.
 ואין ישראל נגאלים, עד שיושלם הבירור בעזרת ה'."

²⁵ אדונינו הגר"א זיע"א, בביאורו על "תיקוני הזוהר" (תיקון נ').

גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בספרו הקדוש "חומת אנך" (בראשית, מב' - כה'. שמות, ג' - ז'. שמות, יב' - נא'), ובספרו הקדוש "זרוע ימין" (על הגדה של פסח, בד"ה "במתי מעט"), ובספרו הקדוש "דבש לפי" (מערכת ר', אות ג').

הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא זיע"א, בספרו הקדוש "מגלה עמוקות" (פרשת "ויגש", ובפרשת "קורח", ובפרשת "ואתחנן" אופן נח').

הגה"ק רבינו שניאור זלמן זיע"א מלאדי, בספרו הקדוש "תורה אור" (פרשת "בא", עמוד 120).

הגה"ק רבינו דובער זיע"א - האדמו"ר האמצעי, בספרו הקדוש "תורת חיים" (פרשת "בשלח", אות ה').

הגה"ק רבינו נחמן זיע"א מברסלב, בספרו הקדוש "ליקוטי הלכות" (הלכות בציעת הפת, הלכה ה').

הגה"ק רבינו יעקב צבי יאליש זיע"א - תלמיד "החזקה מלובלין" זיע"א, בספרו הקדוש "קהלת יעקב" (ערך רפ').

הגה"ק רבינו יוסף בן נאיים זיע"א, בספרו הקדוש "נמכר יוסף" (פרשת "ויגש").

הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א, בספרו הקדוש "מקום מקדש" (פרשת "ויגש", עמודים קיב'-קיג').

²⁶ לשונו של הגה"ק רבינו יוסף בן נאיים זיע"א, בספרו הקדוש "נמכר יוסף" (פרשת "ויגש").

והנה, בעניין חטא אדם הראשון, ידועים דברי ה"זוהר הקדוש" בכמה וכמה מקומות²⁷, שהיו האבות הקדושים, צריכים לעבור בירור אחר בירור, בכדי להסיר מהם את הזוהמא, ובכדי להביא לעולם יב' שבטי י-ה, וזה לשון קודשו ב"תיקוני הזוהרי"²⁸:

"וְדָא הָוָה חֲטָא דְחִנָּה, דְּהִטִּיל בָּהּ נְחֹשׁ זִוְהָמָא, דְּאִיהוּ עוֹפְרָת דְּאִתְעָרַב בְּטַפָּה (נוסחאות אחרות: בכספא) חִוְרָא כְּסָפָא מְזוּקָק.

וְלֹא אִתְדַכֵּי זִוְהָמָא מְנִיָּה, עַד דְּאִתָּא אַבְרָהָם וְעָאֵל בְּנוֹרָא, וְאִתְלַבֵּן כְּסָפָא,

וְנִפְיָק עוֹפְרָת לְבָר, דְּאִיהוּ יִשְׁמַעְאֵל.

וְאִתְמַר, בְּאָדָם, מוֹשֵׁד בְּעַרְלָתוֹ הָוָה,

אִתְעָרַב עֲרֻבוּבָא בְּדִהָבָא, אֲצִטְרִיף בְּיַצְחָק,

וְאִפְיָק זִוְהָמָא לְבָר, וְדָא עֲשׂוּ.

בְּיַעֲקֹב נַח, וְאִשְׁתַּרְשַׁ, וְאִפְיָק תּוֹלְדִין,

וְאִתְרַבֵּי עַץ הַחַיִּים בְּעֵנְפֵי וְשָׂרְשׁוּי"²⁹.

²⁷ חלק א', דף נב' ע"ב.

חלק ג', דף קיא' ע"ב.

²⁸ תיקון ע', דף קכח' ע"ב.

²⁹ ותרגום דברי הקדושים, על פי ביאור "מתוק מדבש" - להגה"ק רבינו דניאל פריש זיע"א:

וכעין זה, היה חטאה של חוה, שהטיל בה הנחש זוהמא, שהיא דומה לעופרת, שנתערבה בטיפה לבנה של זרע קודש של אדם הראשון,

שהיה נקי כמו כסף מזוקק, ואז נדבקה זוהמת הנחש גם באדם הראשון.

ולא נטהרה הזוהמא ממנו, עד שבא אברהם ונכנס באש, ונתלבן הכסף,

דהיינו, שנתברר הטוב, שהוא סוד החסד,

ויצא העופרת לחוץ, שהוא ישמעאל,

ובו נכללה, הזוהמא של החסד.

ונאמר באדם הראשון (סנהדרין, לח' ע"ב), שהמשיך עליו הקליפה והזוהמא, הנקראת ערלה,

ועל פי זה, אפשר לבאר כמין חומר, את מאמר רבותינו ז"ל³⁰ :

"שופריה דיעקב אבינו, מעין שופריה דאדם הראשון",

**שכן, לאחר התיקון והבירור, היה זיו איקונין של יעקב אע"ה נקי ובר מן החטא,
כפי שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא.**

והנה, כתב הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א³¹ :

"אמרו רבותינו ז"ל, כי הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעור,

**וזהו 'לא יחל דברו' ³², פירוש - לא יחלל דיבורו לפגום ברית הלשון, כי סופו
לעשות מעשה,**

'כָּכָל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה' - בפועל.

ונראה לעניות דעתי -

כי בא הרמז, בפסוק 'ומה יתרון לבעל הלשון'³³, שמדבר על בעלי לשון הרע,

ובזה, נתערב תערובת בזהב,

דהיינו, שנתערבה הקליפה, בבחינת הגבורה דקדושה,

וזה נצטרף ביצחק שהיה בגבורה, והוציא את הזוהמת הגבורה לחוץ, וזהו עשיו.

ביעקב, נח ונתקן אדם הראשון, ונשרש בו,

לכן אמרו חז"ל (בבא מציעא, פד' ע"א), 'שופריה דיעקב, מעין שופריה דאדם הראשון',

ועל ידי יעקב, נתגדל העץ החיים, שהוא סוד התפארת,

בענפיו, שהם יב' גבולי אלכסון שבתפארת, ששם שורשי נשמות של יב' שבטים,

ושורשיו של יעקב, למעלה בחכמה העליונה, בסוד, ישראל עלה במחשבה.

³⁰ בבא מציעא, פד' ע"א.

³¹ בספרו הקדוש "עדן מקדם", (אות למד, ערך לשון הרע, עמודים קצד'-קצה').

³² במדבר, ל' - ג':

"איש פי ידר נדר ליהנה, או השבע שבעה, לאסר אסר על נפשו, לא יחל דברו, ככל היצא מפיו יעשה".

³³ בקהלת (י' - א'), נאמר:

"אם ישך הנקש בלוא לחש, ואין יתרון לבעל הלשון".

מה יתרון לבעל הלשון, ראשי תיבות, 'מילה',

שסופו, גם אות ברית מילה."

ובפרט, שראש וראשון למספרי לשון הרע, היה נחש הקדמון, שִׁחְטָא והחטיא את אדם וחוה עמו, וכמו שמצינו לדרשת רבותינו ז"ל³⁴, על מאמר הכתוב³⁵, "כי יִדַע אֱלֹהִים, כִּי בְיוֹם אֶכְלְכֶם מִמְּנוֹ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם, וְהִיִּיתֶם כְּאֱלֹהִים לְדַעֵי טוֹב וְרָע":

"רבי יהושע דְסִכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי לְוִי, אָמַר -

הַתְּחִיל אוֹמֵר דְלִטּוֹרָא עַל בּוֹרָאוּ!

אָמַר, מֵאֵילָן הַזֶּה אָכַל, וּבָרָא הָעוֹלָם,

וְהוּא אוֹמֵר לְכֶם לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא תִבְרָאוּ עוֹלָמוֹת אַחֲרָיִם,

דְּכָל אֵינֶשׁ וְאֵינֶשׁ, סְנִי בַר אֶמְנָתִיָּה."

ד. על מאמר הכתובים בפרשתן³⁶, "וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה, וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים - אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם, וַיֹּאמֶר לוֹ - כֹּה יִהְיֶה זְרָעֲךָ. וְהֶאֱמַן בֵּיהֶזְרָה, וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וַיֹּאמֶר אֵלָיו, אֲנִי יִהְיֶה, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר"

והנה, במסכת ערכין (טז' ע"ב), וב"ילקוט שמעוני" (קהלת, רמז תתקפט'), דרשו רבותינו ז"ל:

"ריש לקיש אמר, לעתיד לבא מתקבצין כל החיות אצל הנחש, ואומרים לו -

ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל,

אתה, מה הנאה יש לך?

אומר להם, ומה יתרון לבעל הלשון?!

ומפני מה אתה נושך באבר אחד, וכל האברים מרגישים?

אומר להם, ולי מה אתם שואלים?!

אמר: לבעל הלשון, שהוא עומד כאן, והורג ברומי!"

³⁴ בראשית רבה, פרשה יט', ד'.

³⁵ בראשית, ג' - ה'.

³⁶ בראשית, טו', ה' - ז'.

פְּשָׁדִים, לְתֵת לָךְ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ", כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א
: 37

"ותחילה, נחקור מה שאמרו ז"ל³⁸, והביאו רש"י³⁹ -

שאמר ה' לאברהם, צא מאצטגנינות שלך, שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד
בן.

אברם אין לו, אברהם יש לו בן.

שרי לא תלד, אבל שרה תלד.

אני קורא לכם שם אחר, וישתנה המזל.

עד כאן לשון רש"י, פרשת ילך-לך',

דהרי, אברם הוליד ישמעאל קודם שנקרא אברהם?

וכבר אפשר לומר, דעל בן כשר קאמר - שראה שלא יוליד, ועל זה אמר לו הקדוש
ברוך הוא, דאברהם מוליד.

אבל, יש ליישב במה שכתב רבינו האר"י זצ"ל⁴⁰ -

דאבות העולם, תיקנו מה שחטא אדם הראשון: בעבודת כוכבים ומזלות⁴¹,
שפיכות דמים⁴², גילוי עריות⁴³.

³⁷ בספרו הקדוש "ראש דוד", (פרשת "תולדות", בד"ה "ואחשבה").

³⁸ בראשית רבה, פרשה מד', י'.

³⁹ בראשית, טו' - ה'.

⁴⁰ שער מאמרי רז"ל, (מדרשים, ד"ה "אמר שמואל מצאתי").

⁴¹ סנהדרין, לח' ע"ב:

"אדם הראשון, מין היה".

⁴² דברים רבה, פרשה ט', ח':

"אמר לו, בחטאי של אדם הראשון אתה מת, שהביא מיתה לעולם".

⁴³ סנהדרין, לח' ע"ב:

"מושך בעורלתו היה".

אברהם - תיקן חטא עבודת כוכבים ומזלות, במה שמסר עצמו לאור כשדים, ותיקן אות ה',

ולכן, נתוספה בשמו, ונקרא אברהם.

ויצחק - תיקן שפיכות דמים, במה שנעקד והכין עצמו לשחיטה.

ויעקב - תיקן גילוי עריות, במה שלא ראה קרי פד' שנה⁴⁴, והיתה מיטתו שלימה⁴⁵.

זהו תורף דבריו.

ולפי זה, כבר זכה ותיקן אות ה' באור כשדים ...

ובכן, ולך תעלה, על פי הקדמתינו, סדרן של כתובים פרשת 'לך-לך'⁴⁶ -

"וינצא אתו החוץ, ויאמר הבט נא השמימה, וספר הכוכבים - אם תוכל לספר אתם, ויאמר לו - כה יהיה זרעך. והאמן ביהוה, ויחשבה לו צדקה. ויאמר אליו, אני יהוה, אשר הוצאתיך מאור כשדים, לתת לך את הארץ הזאת לרשתה",

ורבותינו ז"ל דרשו⁴⁷, צא מאצטגנינות וכו', אברם אינו מוליד, אברהם מוליד,

ולכאורה, אינו מובן, מאי שיאטיה דאור כשדים הכא?

אבל, על פי האמור, יבוא על נכון -

כי היה דבר ה' אליו, דאברם אינו מוליד, אברהם מוליד,

ויפלא בעינינו, זו אות ה' אשר ישא את שמו, מהיכן יזכה בה,

לזה אמר 'אני ה', אשר הוצאתיך מאור כשדים', ובו בפרק תקנת אות ה', והיא הנוספת בשמך.

⁴⁴ יבמות, עו' ע"א.

⁴⁵ שיר השירים רבה, פרשה ג', ד"ה ב' "כתימרות עשן".

⁴⁶ בראשית, טו', ה' - ז'.

⁴⁷ בראשית רבה, פרשה מד', י'.

ובזה אני מבין כוונת הכתוב⁴⁸, 'אֶתְּהָ הוּא ה' הַאֱלֹהִים, אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ בְּאַבְרָם, וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׁדִּים, וְשִׁמְתָּ שְׁמוֹ אֲבְרָהָם' וכו' -
הכוונה, 'וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׁדִּים', ולא תימא דעשה שלא כהוגן שלא היה לו למסור עצמו על קידוש ה', כדין בן נח,
או שלא היה כדאי לינצל בזכותו, אלא ניצול בזכות יעקב.
לא היא, אלא 'בְּחַרְתָּ בְּאַבְרָם', כי בוחר אתה בו דווקא,
שכדין עשה, ולהכי הוא דאתא, לתקן חטא אדם הראשון בעבודת כוכבים ומזלות,
ובזה תיקן אות ה',
והראיה, 'וְשִׁמְתָּ שְׁמוֹ אֲבְרָהָם', ואות ה' שהוספת בשמו, זכה בה באור כשדים,
'וּמִצָּאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן'⁴⁹, שעשה היצר הרע טוב, כמו שאמרו ז"ל^{50 51}.
וזה יראה טעם, למה שאמרו ז"ל⁵², 'הַקּוֹרָא לְאַבְרָהָם, אַבְרָם, עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה',
מה שאין כן, ביעקב.
דכיוון דאות ה' הנוספת, אות היא שתיקן חטא עבודת כוכבים ומזלות דאדם הראשון,
לכן, אם גורע אותה, וקורא אברם, הוא גרעון באדם הראשון ואברהם אע"ה.
מה שאין כן, גבי יעקב, שהוא לסיבה אחרת, שאינה עיקרית כל כך בעצם אד"ס.

⁴⁸ נחמיה, ט' - ז'.

⁴⁹ נחמיה, ט' - ח'.

⁵⁰ בבא בתרא, יז' ע"א:

"שלושה לא שלט בהן יצר הרע, אלו הן: אברהם, יצחק ויעקב".

⁵¹ תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"ט ה"ט:

"אברהם אבינו, עשה יצר הרע טוב,

דכתיב (נחמיה, ט' - ח'), 'וּמִצָּאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ'."

⁵² ברכות, יג' ע"א.

וממוצא דבר, אתה הראת לדעת -

דמעת שיצא אברהם אע"ה מאור כשדים, זכה לשם אברהם בכוח, כי כבר תקן אות ה'.

ואפשר, שזה רמז הכתוב באומרו ⁵³, 'אֲבָרָם הוּא אֲבָרָהֶם' -

דאף בהיות שמו אברם כמה שנים, היה אברהם בכוח.

וכשהודיעו ה', דאברהם מוליד, ואמר לו - צא מאצטגנינות וכו', כבר בכוח היה אברהם,

וְשֵׁם רִמְזוּ לוֹ יְצִיאָתוֹ מֵאוֹר כְּשָׂדִים, שמשם זכה לאות ה', כמו שנתבאר לעיל,

אלא, דאחר כך קבע שמו אברהם, 'וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמִי אֲבָרָם' ⁵⁴,

ונמצא, דכשהוליד ישמעאל, היה שמו אברהם בכוח."

ה. בעניין "שמירת העיניים", והאיסור בראיית מראות אסורות, מצינו בדברי רבותינו ז"ל כדלהלן:

א. על מאמר הכתוב ⁵⁵, "וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם", דרשו רבותינו ז"ל ⁵⁶:

"אמר רבי לוי, ליבא ועינא, תרין סרסורין דחטאה ⁵⁷,

דכתיב ⁵⁸, 'תִּתְּנָה בְּנֵי לִבָּךְ לִי, וְעֵינֶיךָ דְּרַכִּי תִצְרְנָה',

אמר הקדוש ברוך הוא, אי יהבת לי לבך ועיניך, אנא ידע דאת לי ⁵⁹."

⁵³ דברי הימים א', א' - כז'.

⁵⁴ בראשית, יז' - ה'.

⁵⁵ במדבר, טו' - לט'.

⁵⁶ תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"א ה"ה.

⁵⁷ היינו:

הלב והעיניים, הם שתי הסרסורים של העבירה.

⁵⁸ משלי, כג' - כו'.

ב. עוד מצינו בדברי רבותינו ז"ל⁶⁰ :

"כל הצופה בנשים, סופו בא לידי עבירה".

ג. על מאמר הכתוב⁶¹, **"כִּי תֵצֵא מִחֲנֶה עַל אִיבִיךָ, וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע"**,
דרשו רבותינו ז"ל⁶² :

"שלא יסתכל אדם באשה נאה, ואפילו פנויה,

באשת איש, ואפילו מכוערת,

ולא בבגדי צבע של אשה, ולא בחמור ולא בחמורה, ולא בחזיר ולא בחזירה,

ולא בעופות בזמן שנזקקין זה לזה, ואפילו מלא עיניים כמלאך המוות.

אמרו עליו על מלאך המוות, שכולו מלא עיניים,

בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו, וחרבו שלופה בידו, וטיפה של מרה
תלויה בו,

כיוון שחולה רואה אותו, מזדעזע, ופותח פיו, וזורקה לתוך פיו,

ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות".

חטאו של אדם הראשון, נגרם כתוצאה מן ה"עין",

וכמאמר הכתוב⁶³, **"וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה, כָּל עֵץ נִחְמָד לְמַרְאֵה וְטוֹב
לְמַאֲכָל, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָעֵץ, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע"**,

⁵⁹ היינו:

שאומר הבורא ית"ש לאדם, אם תתן לי את ליבך ועיניך, על ידי שתשמרם אותם מן החטא, אני יודע
שאתה שייך לי.

⁶⁰ מסכת כלה, פרק ב'.

מסכת דרך ארץ רבה, פרק א'.

מסכת נדרים, כ' ע"א.

⁶¹ דברים, כג' - י'.

⁶² עבודה זרה, כ' ע"א וע"ב.

וב"ספרי", שם.

וכמאמר הכתוב ⁶⁴, "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל, וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמַד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיָו וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן גַּם לְאִשָּׁה עִמָּהּ, וַיֹּאכְלוּ".
והנה, כאשר נענש אדם הראשון בעבור חטאו זה, הוא פרש מן האשה במשך קל' שנים ⁶⁵, ופגם בעצמו ⁶⁶.

וידוע מדברי רבותינו זיע"א ⁶⁷:

שמילת "עין", עולה בגימטריא כמניין 130,

שהוא כנגד אותם קל' שנים, שפגם אדם הראשון, בעבור "עץ הדעת".

ד. בעניין הנחש אשר החטיא לאדם הראשון ולחיה אמנו ע"ה, דרשו רבותינו ז"ל ⁶⁸:

"יִשְׁבְּעִים שָׁקֶל בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" ⁶⁹ ... כְּנֶגֶד מְרֹאשׁ סֵפֶר בְּרֵאשִׁית, עַד קְלָלַת נְחָשׁ, שְׁבַעִים פְּסוּקִים".

ובזה, מצינו שוב לעניין האות "ע", בחטא זה.

ה. כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁷⁰:

"צריך האדם להיזהר בעולם הזה, בפגם המגיע לעיניו, יותר מכל האיברים,

יען, כי כל אבר שחוטא הגוף בו, הנה הוא פוגם כנגדו באבר של נשמתו,

⁶³ בראשית, ב' - ט'.

⁶⁴ בראשית, ג' - ו'.

⁶⁵ עירובין, יח' ע"ב.

⁶⁶ שם.

⁶⁷ "מגלה עמוקות", (בראשית, כז' - א').

"אדרת אליהו" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א, (במדבר, כב' - ה').

"בן יהוידע" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א, (עירובין, יח' ע"ב).

⁶⁸ במדבר רבה, פרשה יד', יב'.

⁶⁹ במדבר, ז' - יג'.

⁷⁰ בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה ראשונה, בהקדמתו להלכות פרשת "ואתחנן").

ומאחר שתכלית המעלה של הנאת נשמת האדם הוא בעיניים!

לכך, צריך לקדש ולטהר העיניים שלו, בהיותו בעולם הזה, יותר מכל איברים שלו ...

לכך, צריך לדקדק בדבר הנוגע לעיניים, אפילו בעבור דבר קל כחוט השערה, לסבול עליו צער קשה ומר מאד, כדי לנקותם ולזככם היטב לגמרי".

והנה, אברהם אע"ה, אשר התחיל בתיקון חטאו של אדם הראשון ⁷¹, תיקן אף את עניין העין,

וכמאמר הכתוב בפרשתן ⁷², "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבֹאֵ מִצְרַיִם, וַיֹּאמֶר אֶל שְׂרֵי אֲשֶׁתוֹ, הֲיֵה נָא יִדְעֵתִי, כִּי אִשָּׁה יִפְתַּ מְרֵאָה אֶתְּ".

והנה, ידועים ומפורסמים, דבריו של האמורא הקדוש - רב יוסף, שהיה קורא בתמיהה ובהתרגשות "מריה דאברהם" ^{73 74}.

וכתב אדונינו הרמב"ן זיע"א ⁷⁵, שרב יוסף, היה מתחילתו רואה, ולאחר מכן נסתמא, מחמת לא היה רוצה לראות דבר חוץ מ-ד' אמותיו.

וביאור העניין כך הוא:

לאחר בריאת העולם ויצירת האדם, מצינו בדברי רבותינו ז"ל את מאמרו של רבי אחא ⁷⁶ -

⁷¹ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ג'ד'.

⁷² בראשית, יב' - יא'.

⁷³ שבת, כב' ע"א.

עירובין, עה' ע"ב.

כתובות, ב' ע"א.

בבא בתרא, קלד' ע"ב.

⁷⁴ ותרגום דבריו הקדושים:

"אדונו של אברהם".

⁷⁵ קידושין, לא' ע"א.

"בְּשֵׁעָה שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרְאֵת אֶת הָאָדָם, נִמְלָךְ בְּמִלְאָכֵי הַשָּׁרֵת,

אָמַר לָהּ ⁷⁷ : 'נַעֲשֵׂה אָדָם'.

אָמְרוּ לוֹ : אָדָם זֶה, מִה טִיבוֹ?

אָמַר לָהּ : חֲכָמְתוֹ מְרַבָּה מִשְׁלָכֶם!

הִבִּיא לַפְּנִיָּהֶם אֶת הַבְּהֵמָה וְאֶת הַחַיָּה וְאֶת הָעוֹף,

אָמַר לָהֶם : זֶה מִה שְּׁמוֹ? וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין!

הָעֲבִירוּ לַפְּנֵי אָדָם,

אָמַר לוֹ : זֶה מִה שְּׁמוֹ :

אָמַר, זֶה שׁוֹר, זֶה חֲמוֹר, זֶה סוֹס וְזֶה גָּמֶל,

וְאֵתָה, מִה שְּׁמֶךָ?

אָמַר לוֹ : אֲנִי נֹאֵה לְהִקְרֹא אָדָם, שֶׁנִּבְרָאתִי מִן הָאֲדָמָה,

וְאֲנִי, מִה שְּׁמִי?

אָמַר לוֹ : לָךְ נֹאֵה לְהִקְרֹאוֹת אֲדֹנָי, שֶׁאֵתָה אֲדוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתַיִךְ!"

ומאידך גיסא, במסכת ברכות ⁷⁸, מצינו למאמרו של רבי יוחנן משמו של רבי שמעון בר יוחאי -

"מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא 'אֲדוֹן',

עד שבא אברהם, וקראו 'אֲדוֹן',

שנאמר ⁷⁹, 'ויאמר, אֲדֹנָי יְהוִה, בְּמָה אֲדַע כִּי אֵיךְ שָׁנָה'."

והדבר צריך ביאור -

⁷⁶ בראשית רבה, פרשה יז, ד'.

⁷⁷ בראשית, א' - כו'.

⁷⁸ ז' ע"ב.

⁷⁹ בראשית, טו' - ח'.

שכן, כבר מצינו תואר זה אצל אדם הראשון, אשר בו נשתבח על מלאכי השרת,
והיאך שייך לומר, שמיום שנברא העולם, לא היה אדם שהתמש בתואר זה כלפי
הבורא ית"ש?

אלא -

שלאור המתבאר לעיל⁸⁰, שאברהם אע"ה, הוא הראשון אשר התחיל בתיקון
חטאו של אדם הראשון,

אם כן, הוא הראשון אשר התחיל בתיקון ובקיום הבריאה, ובתיקון הנבראים
יצירי כפיו של הבורא ית"ש,

ומעתה, שייך לומר עליו, שהוא הראשון אשר כינה את הבורא ית"ש בתואר
"אדון".

ועל כן -

רב יוסף, אשר קידש את עיניו, כהמשך לתיקונו של אברהם אע"ה בחטא אדם
הראשון,

היה משתמש בביטוי "מריה דאברהם"^{81 82}, כאות לתמיהה והתרגשות,

באשר הוא התחיל בתיקונו של אדם הראשון, והוא הראשון שקיים בעצמו את
"אדנותו של הבורא ית"ש על העולם", ובייחוד בעניין שמירת העיניים. ודוק.

ו. במעלת מצוות האמונה, כתב הגה"ק רבינו נחמן זיע"א מברסלב:

א. "על ידי עֲנָוָה, תִּזְכָּה לְאִמּוּנָה"⁸³.

⁸⁰ באותיות ג'-ד', ובתחילת אות וז.

⁸¹ שבת, כב' ע"א.

עירובין, עה' ע"ב.

כתובות, ב' ע"א.

בבא בתרא, קלד' ע"ב.

⁸² ותרגום דבריו הקדושים:

"אדונו של אברהם".

ומקור דבריו הקדושים, ממאמר הכתוב ⁸⁴, "הַאֲמֵנִתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עֲנִיתִי מֵאֵד", והיינו, טעם הדבר שזכיתי לאמונה, הוא מחמת שהייתי נוהג בעניות בחינת מידת הענווה.

ב. "עַל יְדֵי אֲמוּנָה, נִתְבָּרַדְּ" ⁸⁵.

ומקור דבריו הקדושים, ממאמר הכתוב ⁸⁶, "אִישׁ אֲמוּנוֹת, רַב בְּרָכוֹת, וְאֶץ לְהַעֲשִׂיר, לֹא יִנְקֶה".

ג. "אֲמוּנָה, חָשׁוּב כְּצִדְקָה" ⁸⁷.

ומקור דבריו הקדושים, ממאמר הכתוב בפרשתן ⁸⁸, "וְהָאֱמוּנָה בֵּיהוָה, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לֹו צִדְקָה" ⁸⁹.

ד. "כְּשֶׁנוֹפֵל מֵאֲמוּנָתוֹ, בָּא לִיְדֵי קָרִי, וְלִיְדֵי הַרְהוּרֵי אִשָּׁה, וְלִיְדֵי הַרְהוּרֵי עֲבוֹדַת זָרָה" ⁹⁰.

ומקור דבריו הקדושים, ממאמר הכתוב ⁹¹, "אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה, קַרְיָה נְאֻמְנָה, מְלֵאֲתֵי מִשְׁפָּט, צִדְקָה גְלוּן בָּהּ, וְעַתָּה מְרַצְחִים",
ופירש רש"י הקדוש: "לְזוֹנָה' - תוֹעָה מֵעַל אֱלֹהֵיהָ".

ומילת "קַרְיָה", מרמזת על עניין "קרי".

וממילא אם כן, כך הוא ביאור הכתוב:

⁸³ "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק א', אות ב').

⁸⁴ תהילים, קטז' - י'.

⁸⁵ "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק א', אות יב').

⁸⁶ משלי, כח' - ב'.

⁸⁷ "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק א', אות יח').

⁸⁸ בראשית, טו' - ו'.

⁸⁹ "שיחות הר"ן", (סימן לד').

⁹⁰ "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק א', אות כט').

⁹¹ ישעיה, א' - כא'.

"איכה היתה לזונה" - היאך תעו עם ישראל מעל אלוהיהם?

"קררה נאמנה" - היינו, על ידי שנפלו מאמונתם, הם באו לידי כך, ואף לידי טומאת קרי.

ה. "אמונה, בא על ידי צדקה" ⁹².

ומקור דבריו הקדושים, ממאמר הכתוב ⁹³, "ואשיבה שפטיך כבראשנה, ויעצוך כבתחלה, אחרי כן יקרא לך עיר הצדק, קררה נאמנה".

ו. "תקון לפה, שיתן צדקה" ⁹⁴.

ומקור דבריו הקדושים, מדברי רבותינו ז"ל במסכת ראש השנה ⁹⁵ :

"מוצא שפתיך תשמר, ועשית, כאשר נדרת ליהוה אלהיך, נדבה אשר דברת בפיהך" ⁹⁶ - 'בפיה' זו צדקה".

ויעויין עוד, מה שכתב רבינו זיע"א ⁹⁷ :

"וזה עקר תקונו של המשא ומתן - שיכון בכל הלוח והלוח, ובכל דבור ודבור, שהוא הלוח ומדבר בשעת המשא ומתן, שפונתו כדי שירויח כדי שיתן צדקה, וזה הוא בחינת תקון הכללי של הדמים".

ז. "על ידי קלקול אמונה, נתעוררין דינים,

ועל ידי הרהורי עבודה זרה, נתעוררין דיני דינים,

הינו, שדינים את הדינים שנגדון כבר, אם נדון כראוי בלי ותננות" ⁹⁸.

⁹² "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק א', אות ל').

⁹³ ישעיה, א' - כו'.

⁹⁴ "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק א', אות נט').

⁹⁵ ו' ע"א.

⁹⁶ דברים, כג' - כד'.

⁹⁷ "ליקוטי מוהר"ן", (תורה כט', סעיף ט').

⁹⁸ "ספר המידות", (ערך "אמונה", חלק ב', אות יב').

ומקור דבריו הקדושים, על פי דרשת רבותינו ז"ל⁹⁹, על מאמר הכתוב¹⁰⁰,
"שְׁנֵאָה תִּעָרַר מְדַנִּים, וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֶהְבֶּה":

"שְׁנֵאָה שְׁנֵתְנוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם לְבֵין אֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים, הִיא עוֹרֶרָה לָהֶן דִּינֵי
דִּינִין",

והיינו, על ידי מעשה העגל¹⁰¹, שנתקלקלו ונפלו עם ישראל מאמונתם, התעוררו
עליהם דיני דינים.

א. ידוע ומפורסם לכל, שאין לך גדול בְּחֻלָּאִים יותר מחולי הנפש, שכן, על ידי
חולי הנפש - גם כאשר הגוף עצמו בריא, אין לך חולה גדול ממנו.

ובעניין זה, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א¹⁰² :

"אפשר לרמוז, במה שאמרו פרק קמא דבתרא¹⁰³ -

רבי שמעון בר יוחאי אומר: מרגלית טובה היתה לאברהם אבינו תלויה בצווארו,
שכל חולה שהיה רואה אותה מיד מתרפא, ובשעה שנפטר - תלאה בגלגל חמה.

והמפרשים פירשו דרך, כידוע, וגם אני בעניי.

אפשר לרמוז -

כי חולי הנפש, על הרוב, בא מסיבת הגאווה,

והעניו, ניצול מכמה וכמה איסורין שבין אדם לחבירו, וגם במילי דאיכא בינו
למקום, כידוע.

ואברהם אע"ה, היה מופלג בענווה,

כדכתיב¹⁰⁴, 'וַיִּשְׁתַּחוּ אֲבָרָהָם, לִפְנֵי עַם הָאֲרָץ', והוא אמר¹⁰⁵ - 'וְאֶנְכִי עֶפְרָן וְאֶפְרָי'.

⁹⁹ ויקרא רבה, פרשה ז', א'.

¹⁰⁰ משלי, י' - יב'.

¹⁰¹ "מתנות כהונה", (שם).

¹⁰² בספרו הקדוש "כסא דוד", (דרוש יט' לשבת כלה, בסופו).

¹⁰³ בבא בתרא, טז' ע"ב.

וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּי¹⁰⁶ - שֶׁהִיא מַגִּיר גִּיּוּרִין¹⁰⁷,

וּבוּדָאֵי, שֶׁהִיא מִזְהִירָם עַל הָעֲנוּוָה,

וְהַשׁוֹמְעִים, הֵיוּ מִתְרַפְּאִים מִחֻלָּיִים,

וְהֵיוּ נוֹשְׂאִים קַל וְחוֹמֵר מֵאַבְרָהָם אַע"ה, שֶׁהִיא חֶכֶם גָּדוֹל, שְׂכִלּוֹתָיו נוֹבְעוֹת
חֲכָמָה¹⁰⁸, וְעֹשִׂיר גָּדוֹל¹⁰⁹, וְגִיבּוֹר¹¹⁰, וּמִיֵּלָא הָעוֹלָם חֶסֶד¹¹¹, וּבְכָל זֶה הִיא שֶׁפֶל
מֵאֲד.

וְהִיא תוֹעֵלֶת הַרְבֵּה, לְחֻלָּיִם חֻלֵי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵיוּ קוֹנִים הָעֲנוּוָה, וּמִתְרַפְּאִים מִחֻלֵי
הַנֶּפֶשׁ.

וְזֶהוּ הַמְרַגְלִית טוֹבָה שֶׁהִיתָה בְּצוּוֹאָרוֹ, כְּלוֹמֵר, בְּקוֹלוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַע"ה.

וּבְשַׁעָה שֶׁנִּפְטַר, תִּלְאָה בְּגִלְגַל חֲמָה, דֵּה־מִסְתַּכֵּל בְּשֵׁמֶשׁ יִלְמַד הָעֲנוּוָה,

כִּי הַשֶּׁמֶשׁ, סָבַל הָעֲלֵבוֹן שֶׁלוֹ, כִּשְׁקֵטְרָגָה הַלְּבָנָה - אִי אִפְשָׁר לִשְׁנֵי מַלְכִים וְכו' ¹¹²,

¹⁰⁴ בראשית, כג' - יב'.

¹⁰⁵ בראשית, יח' - כז'.

¹⁰⁶ בראשית, יב' - ה'.

¹⁰⁷ סנהדרין, צט' ע"ב.

¹⁰⁸ בראשית רבה, פרשה סא', א'.

¹⁰⁹ וכמאמר הכתוב (בראשית, כד' - א'):

"וְאַבְרָהָם זָקֵן, בָּא בַיָּמִים, וַיְהִי בָרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל".

¹¹⁰ וכמאמר הכתוב (בראשית, יד' - טו'):

"וַיִּחַלַק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, הוּא וְעַבְדָּיו, וַיָּכֶם, וַיִּרְדְּפֵם עַד חֹבֶה, אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשָׁק".

ועיין עוד, באגדת בראשית (בובר), פרק לד' (א'), ד"ה "ואברהם זקן".

¹¹¹ וכמאמר הכתוב (מיכה, ז' - כ'):

"תִּתֵּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב, אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתֵּינוּ מִיְּמֵי קֶדֶם".

¹¹² חולין, ס' ע"ב:

"אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם -

וכמו שפירשו המפרשים, מה שנאמר ¹¹³, הנעלבים ואינם עולבים וכו', עליהם הכתוב אומר ¹¹⁴ - 'וְאֶהְיֶה כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'."

ובהבנת דבריו הקדושים, נעתיק בזה, לדבריו של הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א מאוז'רוב ¹¹⁵, בביאור דברי רבי שמעון בר יוחאי - "אבן טובה, היתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו":

"ואפשר לומר, בכוונת דברים -

כי היצר הרע, נקרא בשם 'אבן' ¹¹⁶,

ואברהם אע"ה, שזכה להפוך את יצרו הרע ליצר הטוב, כנ"ל ^{117 118}, זכה לאבן טובה.

אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד?

אמר לה -

לכי ומעטי את עצמך!".

¹¹³ גיטין, ל' ע"ב:

"הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין בייסורין,

עליהן הכתוב אומר (שופטים, ה' - לא'), 'וְאֶהְיֶה כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'."

וכן הוא במסכת שבת, פח' ע"ב).

¹¹⁴ שופטים, ה' - לא'.

¹¹⁵ בפרשת "חיי שרה", (עמודים תקכו'-תקכז').

¹¹⁶ סוכה, נב' ע"א:

"שבעה שמות יש לו ליצר הרע ... יחזקאל, קראו אבן,

שנאמר (יחזקאל, ל' - כו'), 'וְהִסְרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְכֶם, וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר'."

¹¹⁷ בבא בתרא, יז' ע"א:

"שלושה לא שלט בהן יצר הרע, אלו הן: אברהם, יצחק ויעקב."

¹¹⁸ תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"ט ה"ט:

"אברהם אבינו, עשה יצר הרע טוב,

דכתיב (נחמיה, ט' - ח'), 'וּמְצֵאתָ אֶת לִבָּבּוֹ נֶאֱמָן לְפָנָי'."

והנה, כוחו של היצר הרע, הוא רק במי שמתגאה,

כמאמר רבותינו ז"ל בזוהר הקדוש¹¹⁹, 'דְּהָא, יִצְרַ הָרַע, לָא שְׂרָיָא אֶלָּא בְּאַתְר
דְּאַשְׁתַּפַּח חֻדְוָה דְּחַמְרָא, וְגִסוּתָא דְּרוּחָא. וְכַד אֲשְׁתַּפַּח רוּחָא תְּבִירָא, כְּדִין אֲתַפְרֵשׁ
מִנִּיהּ, וְלֹא שְׂרָיָא בְּהִדְיָה'¹²⁰.

נמצא, שאברהם אבינו, ראש וראשון לענוי ארץ, שאמר¹²¹, 'וְאַנְכִי עֶפְרָא וְאַפְרָא',

זכה בגלל הענווה, שהיצר הרע הפך אצלו לטוב.

ומצינו גם, שהגאווה עצמה קרויה 'אבן'¹²²,

ובענוותנותו, הפכה לאבן טובה, בבחינת 'וַיִּגְבְּהָ לְבֹו בְּדַרְכֵי הַי' '¹²³.

ולפיכך, כל חולה הרואה אותו מיד נתרפא -

הוא החולה הנלכד ברשת היצר!

כדרשת רבותינו ז"ל¹²⁴, על הכתוב¹²⁵, 'וְהִסִּיר ה' מִמֶּנּוּ כָּל חַלְיָו, זֶה יִצְרַ הָרַע!

¹¹⁹ חלק א', דף רב' ע"א.

¹²⁰ ותרגום דבריו הקדושים:

שְׂהַרִי, יִצְרַ הָרַע, אֵין שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמִקּוּם שְׁנַמְצָאָת שְׁמַחַת הַיִּין וְגִסוּת הַרוּחַ. וְכַשְׁנַמְצָאָת רוּחַ שְׁבוּרָה, אֶז
נִפְרָד מִמֶּנּוּ וְאֵין שׁוֹרָה עִמּוֹ.

¹²¹ בראשית, יח' - כז'.

¹²² במסכת סוטה (ה' ע"א), מצינו לדרשתו של חזקיה:

"אין תפילתו של אדם נשמעת, אלא אם כן משים ליבו כבשר,

שנאמר (ישעיה, סו' - כג'), 'וְהִיָּה מִדֵּי חֵדֶשׁ בְּחִדְשׁוֹ ... כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת' וגו'."

וכתב על זה רש"י הקדוש (בד"ה "כבשר"):

"כבשר - שהוא רך, ולא כאבן שהוא קשה."

¹²³ דברי הימים ב', יז' - ו'.

¹²⁴ תלמוד ירושלמי, שבת, פי"ד ה"ג.

¹²⁵ דברים, ז' - טו'.

שהרי, מי שהתבונן בענוותנותו של אברהם, שזכה לאבן טובה, וכמבואר, מיד נתרפא מחולי היצר.

ותמצא, שנאמר ¹²⁶, 'הַשֶּׁמֶן לֵב הָעַם הַזֶּה', ובתרגום יונתן ¹²⁷, 'טְפִישׁ לְבִיָּה דְעַמָּא הַדִּין'.

וידוע, שטיפשות וגאווה חד הן,

כדכתיב ¹²⁸, 'בְּפִי אָוִיל חָטָר גָּאֹה'.

ובסיפא דקרא ¹²⁹, 'וּלְבָבוֹ יָבִין, וְנֶשֶׁב וְרָפָא לוֹ',

היינו, שרפואת הנפש, תלויה בהבנת הלב,

כלומר, בענווה - חכמה ¹³⁰, שהיא היפוכה של שטות.

ולפי זה, נבין מה שאמרו ¹³¹ -

גדולה תשובה, שמביאה רפואה לעולם,

שנאמר ¹³², 'אֲרָפָא מְשׁוּבְתָם, אֲהַבֵּם נְדָבָה'!

כי 'מְשׁוּבְתָם', היא הגאווה,

¹²⁶ ישעיה, ו' - י'.

¹²⁷ שם.

¹²⁸ משלי, יד' - ג'.

¹²⁹ של מאמר הכתוב בישעיה הנ"ל (ו' - י'):

"הַשֶּׁמֶן לֵב הָעַם הַזֶּה, וְאֶזְנִי הַכֶּבֶד, וְעֵינֵי הַשֶּׁעַ, פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֶזְנֵי יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ יָבִין, וְנֶשֶׁב וְרָפָא לוֹ".

¹³⁰ סוטה, כא' ע"ב:

"אמר רבי יוחנן -

אין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו,

שנאמר (איוב, כח' - יב'), 'וְהַחֲכָמָה, מֵאִין תִּמְצָא'."

¹³¹ יומא, פו' ע"א.

¹³² הושע, יד' - ה'.

כמו שפירש רש"י¹³³ : שׁוֹבְבִים - משמע מזידים, ופרהסיא, לשון מרד וגאווה. כמו
וַיִּלְךְ שׁוֹבֵב בְּדַרְךְ לְבוֹי¹³⁴ .
ומצינו¹³⁵ , שרפואה ד-סליחה, נכללת בכל רפואה,
ולכן, כאשר וּלְבָבוּ יָבִין¹³⁶ - תשובה, שהיא היפוכו של 'שׁוֹבֵב בְּדַרְךְ לְבוֹי'¹³⁷ ,
אזי¹³⁸ , אֶרְפָּא מְשׁוֹבְתָם',
ובגלל זה¹³⁹ , אֶהְיֶה נִדְבָה', היינו, אף שאינם ראויים,
כדכתיב¹⁴⁰ , וְלַעֲנֹוִים, יִתֵּן חַן'.
ונודע¹⁴¹ , שאברהם, שורשו חכמה,
ולפיכך, כל חולה, כלומר, החולה בגאווה - הרואה אותו, מיד נתרפא.
וכשמת אברהם תלאה בגלגל חמה, פירוש -
חמה, משמעותה הכנעה!
כי כשטענה הלבנה¹⁴² , אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד,

¹³³ עבודה זרה, ז' ע"ב (בד"ה "שובבים").

על מאמר הכתוב (ירמיה, ג' - יד'), "שובו בנים שׁוֹבְבִים".

¹³⁴ ישעיה, ח' - יז'.

¹³⁵ מגילה, יז' ע"ב.

¹³⁶ של מאמר הכתוב בישיעה הנ"ל (ו' - י'):

"הַשָּׁמַן לֵב הָעַם הַזֶּה, וְאֶזְנִי הַכֶּבֶד, וְעֵינֵי הַשֶּׁעַ, פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֶזְנוֹ יִשְׁמַע, וּלְבָבוּ יָבִין, וְנִשְׁבַּ וְרָפָא לוֹ".

¹³⁷ ישעיה, ח' - יז'.

¹³⁸ הושע, יד' - ה'.

¹³⁹ הושע, יד' - ה'.

¹⁴⁰ משלי, ג' - לד'.

¹⁴¹ "זוהר הקדוש", (חלק ב', דף יד' ע"ב).

¹⁴² חולין, ס' ע"ב.

לא השיבה כלום!

אלא, היתה מהנעלבין ואינן עולבין ¹⁴³,

שעליהם נאמר ¹⁴⁴, 'וְאֶהְבֶּינָהּ כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'.

ולפיכך, תלאה בגלגל חמה, שעל ידה ילמדו להכניעה עצמם!

וסיים אביי: 'אידילי יומא, אידילי קצירא' ¹⁴⁵,

כי בהתבוננות זו בגלגל חמה, יזכה ל-'אידילי קצירא', והיינו, לרפואה כפולה, **לנפש ולגוף**". עד כאן, דברי קודשו של רבינו זיע"א.

והנה, על מאמר הכתוב ¹⁴⁶, "וְאֶבְרָהָם זָקֵן, בָּא בְּיָמָיו, וַיִּהְיֶה בְרַךְ אֶת אֲבְרָהָם בְּכָל־יָוֵם, כִּתְבֵי רִשׁוֹן הַקְּדוּשׁ:"

"בְּכָל־יָוֵם, עוֹלָה בְּגִימָטְרִיא בֵּן,

וּמֵאַחַר שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן, הָיָה צָרִיךְ לְהַשִּׂיאוֹ אִשָּׁה."

וכשתדקדק, תמצא:

שמילת "בְּכָל־יָוֵם" עם הכולל, עולה בגימטריא כמניין מילת "אבן".

ללמדך:

¹⁴³ גיטין, לו' ע"ב:

"הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין בייסורין,

עליהן הכתוב אומר (שופטים, ה' - לא'), 'וְאֶהְבֶּינָהּ כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ'."

וכן הוא במסכת שבת, פח' ע"ב).

¹⁴⁴ שופטים, ה' - לא'.

¹⁴⁵ היינו:

שכאשר החמה מתרוממת וזורחת, ממילא היא מיקלת את חולאי בני האדם,

שכן, האבן של אברהם אע"ה תלויה בחמה.

¹⁴⁶ בראשית, כד' - א'.

כהמתבאר בדברי רבינו זיע"א, ובדברי גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בעניין מעלת האבן,

שאותה הברכה שנתברך בה אברהם אע"ה, היא הכנעת יצרו הרע והפיכתו ליצר הטוב, על ידי מידת הענווה.

ובשעת מסירת השיעור¹⁴⁷, העירני החו"ן ר' שביט גז יצ"ו, שעל פי המתבאר בדברי רבותינו זיע"א, ניתן לבאר עניין נפלא. וכדלהלן.

דהנה, כל החטאים, ובייחוד חטא העריות, בא מסיבת מידת הגאווה,

וכמאמר הכתוב¹⁴⁸, "תועבת יהוה כל גבה לב, יד ליד לא ינקה".

וכאשר בני ישראל חטאו בפשטים, בחטא העריות, אשר נסבב להם על ידי מידת הגאווה,

ציווה הבורא ית"ש למשה רע"ה¹⁴⁹, "ויאמר יהוה אל משה, קח את כל ראשי העם, והוקע אותם ליהוה נגד השמש, וישב חרון אף יהוה מישראל",

ולהמתבאר בדברי רבותינו זיע"א, שהשמש מלמדת על מידת הענווה, יתבאר העניין כמין חומר -

שכן, על ידי שיתבוננו בשמש, ויקבלו את מידת הענווה,

אזי, חטא העריות, הנסבב על ידי מידת הגאווה, יסתלק וילך לו. עד כאן דבריו הנפלאים, ו-"דברי פי חכם חן"¹⁵⁰,

ועל כך נאמר¹⁵¹, "שפתים שק, משיב דברים נכחים".

ח. ידועים ומפורסמים, דברי רבותינו ז"ל¹⁵², על מאמר הכתוב¹⁵³, "אלה תולדות השמים והארץ, בהפראם, ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים":

¹⁴⁷ ביום ג', ו' בשבט התשפ"ה.

¹⁴⁸ משלי, טז' - ה'.

¹⁴⁹ במדבר, כה' - ד'.

¹⁵⁰ קהלת, י' - יב'.

¹⁵¹ משלי, כד' - כו'.

"אל תקרי בְּהַבְרָאָם, אלא בה"י בְּרָאָם".

וביאר בזה, הגה"ק רבינו משה אלשיך זיע"א - "האלשיך הקדוש" ¹⁵⁴ :

דהנה, על מאמר הכתוב ¹⁵⁵, "בְּסִפְתָּ תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים, כָּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסִפְתָּ", דרשו רבותינו ז"ל ¹⁵⁶, "אמרה תורה, כל שבעת הימים צא מדירת קבע, ושב בדירת עראי".

והיינו, שצריך האדם לָשִׁים אל מול עיניו, את מאמר דוד הע"ה ¹⁵⁷, "יָמֵי שְׁנוֹתַיִנוּ בָּהֶם שְׁבָעִים שָׁנָה",

שכל חייו, הינם חיי עראי, אשר סופם לבוא אל קיצם,

ועל כן, בחג הסוכות, עליו לצאת מדירת קבע, אל דירת העראי.

ומטעם כך, ברא הבורא ית"ש את עולמו, באות ה' -

שכן, באות ה', נרמזים הדינים של דפנות הסוכה ¹⁵⁸, אשר שיעורה הוא ב' דפנות והשלישית אפילו בטפח ¹⁵⁹,

וזאת, בכדי ללמד לאדם, שכל התכלית של העולם הזה, הינו "עולם עראי".

ומעתה, נשכיל ונבין, את דברי רבותינו ז"ל ¹⁶⁰, על מאמר הכתוב ¹⁶¹, "אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, בְּהַבְרָאָם, בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם":

¹⁵² מנחות, כט' ע"ב.

¹⁵³ בראשית, ב' - ד'.

¹⁵⁴ ויקרא, כג' - לג'.

¹⁵⁵ ויקרא, כג' - מב'.

¹⁵⁶ סוכה, ב' ע"א.

¹⁵⁷ תהילים, צ' - י'.

¹⁵⁸ היינו:

צורת האות ר' שבאות ה', מרמזת על ב' דפנות,

והאות י' אשר בתחתית האות ה', מרמזת על הדופן השלישית, ששיעורה אפילו בטפח.

¹⁵⁹ סוכה, ו' ע"ב.

"אֵל תִּקְרָא בְּהַפְרָאִים, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם,

בְּאַבְרָהָם מִתְקַיֵּים עֲלֵמָא",

שכן, בהיות אברהם אע"ה חי חיי עראי,

הוא אינו יכול לקחת מאומה מבני אדם שאינם מהוגנים, אשר כל חפצם ומהותם

הוא "כְּחֵי וְעֵצִים יָדִי" ¹⁶².

ומחמת קדושתו זו, מתקיים כל העולם כולו!

והנה, האותיות מְכַנּוֹת בשם "אבנים", וכפי שמצינו ב-"ספר היצירה" ¹⁶³ :

"שתי אבנים, בונות שני בתים ¹⁶⁴ ,

שלוש, בונות שישה בתים ¹⁶⁵ ,

ארבע, בונות ארבעה ועשרים בתים ¹⁶⁶ ,

חמש, בונות מאה ועשרים בתים ¹⁶⁷ ,

שש, בונות שבע מאות ועשרים בתים ¹⁶⁸ ,

---

¹⁶⁰ "זוהר הקדוש", (פרשת "לך לך", דף פו' ע"ב).

¹⁶¹ בראשית, ב' - ד'.

¹⁶² דברים, ח' - יז'.

¹⁶³ פרק ד' משנה יב'.

¹⁶⁴ היינו:

מילה בת שתי אותיות, יכולה להיכתב בשתי אופנים.

¹⁶⁵ היינו:

מילה בת שלוש אותיות, יכולה להיכתב בשישה אופנים.

¹⁶⁶ היינו:

מילה בת ארבע אותיות, יכולה להיכתב בעשרים וארבעה אופנים.

¹⁶⁷ היינו:

מילה בת חמש אותיות, יכולה להיכתב במאה ועשרים אופנים.

שבע, בונות חמשת אלפים וארבעים בתים ¹⁶⁹ " .

וכבר למדנו לעיל, שהאות ה', המלמדת על עניין העראיות,

יש בה את כוח ההולדה, וכפי שמצינו אצל אברהם אע"ה ¹⁷⁰, ואצל שרה אמנו
ע"ה ¹⁷¹, שרק לאחר שנתוספה להם האות ה' בשמם הם זכו לכוח המוליד.

ומעתה, אפשר לבאר:

שאותה "אבן" אשר היתה תלויה בצווארו של אברהם אע"ה, המרמזת על "מידת
הענווה" ¹⁷²,

היתה האות ה', המרמזת על עניין העראיות שהיתה בו, אשר היא היסוד
והשורש ל-"מידת הענווה",

ומחמתה, הוא זכה לכוח ההולדה, כאשר היא נתוספה לו ולאשתו בשמם. ודוק.

ט. חטאו של אדם הראשון, נעוץ במידת הגאווה ^{173 174 175},

¹⁶⁸ היינו:

מילה בת שש אותיות, יכולה להיכתב בשבע מאות ועשרים אופנים.

¹⁶⁹ היינו:

מילה בת שבע אותיות, יכולה להיכתב בחמשת אלפים וארבעים אופנים.

¹⁷⁰ בראשית, יז' - ה':

"ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם, כי אב המון גוים נתיק".

¹⁷¹ בראשית, יז', טו' - טז':

"ויאמר אלהים אל אברהם, שרי אשתך, לא תקרא את שמה שרי, כי שרה שמה. וברכתי אתה, וגם נתתי
ממנה לך בן, וברכתיך, והיתה לגוים, מלכי עמים ממנה יהיו".

¹⁷² וכפי שנתבאר לעיל באות ז'.

¹⁷³ "ילקוט שמעוני", (תהילים, פרק לו', רמז תשכז):

"כשאכל אדם הראשון מפרי האילן, טרדוהו והוציאהו חוץ לגן עדן,

והיה מחזר על כל האילנות, ולא היו מקבלין אותו,

מה היו אומרים?

וכנגדו, התחיל אדם הראשון בתיקון החטא ¹⁷⁶,
וביחוד במידת הענווה ¹⁷⁷, הנרמזת בתיקון האות ה' ¹⁷⁸.
והנה, שורש חטאו של אדם הראשון, הוא חיסרון באמונה במציאות הבורא ית"ש ¹⁷⁹,
ועל כן, הוא נפל בעבודת כוכבים ומזלות ^{180 181}, ובשפיכות דמים ^{182 183}, ובגילוי
עריות ^{184 185}.

'אל תבואני רגל גאָוה' (תהילים, לו' - יב'), רגל שנתגאה על בוראה".

¹⁷⁴ "יערות דבש", (חלק ב', דרוש ג'):

"וזהו היה חטא אדם הראשון, על ידי עץ הדעת - לבש גאוה,

כי ביקש להיות כאלוהים יודע טוב ורע, ונתגלתה ערוותו".

¹⁷⁵ "ליקוטי הלכות", (הלכות כלאי בגדים, הלכה ב'):

"כי פגם הגאָוה, הוא פגם הדעת, פגם נאוף".

¹⁷⁶ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ג'-ד'.

¹⁷⁷ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ז'-ח'.

¹⁷⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ד', ובאותיות ז'-ח'.

¹⁷⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁸⁰ סנהדרין, לח' ע"ב:

"אדם הראשון, מין היה".

¹⁸¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ד'.

¹⁸² דברים רבה, פרשה ט', ח':

"אמר לו, בחטאי של אדם הראשון אפה מת, שהביא מיתה לעולם".

¹⁸³ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ד'.

¹⁸⁴ סנהדרין, לח' ע"ב:

"מושך בעורלתו היה".

¹⁸⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ד'.

וממילא אם כן, נתחסרה ממנו האות ה', הרמוזה במילת "קְרִיָה נְאֻמָּנָה" ¹⁸⁶,
ונשאר בו רק עניין "קרי" ¹⁸⁷.

וכאשר הגיע אברהם אע"ה, ותיקן את חטאו ¹⁸⁸, הוא זכה לידי האות ה' ¹⁸⁹.

ובכוח פיו הקדוש, אשר היה מקרב את נפשות העולם אל הבורא ית"ש ¹⁹⁰,

נעשה תיקון הפה, כהמשך לתיקון ברית המעור ¹⁹¹,

והיה הדבר נחשב לצדקה ¹⁹², והיינו אמונה וענווה ¹⁹³.

ויעויין עוד, מה שכתב הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א ¹⁹⁴, משמו של גאון

עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ¹⁹⁵, שהביא מדברי המהרח"ו זיע"א ¹⁹⁶, בעניין התיקון

אשר נחשב לצדקה:

" ¹⁹⁷ רפי"ח ניצוצות, אין כוח להעלותם, אלא, מי שנעשה עני, ויש בו מידת

הצדקה.

וזה סוד ¹⁹⁸, 'פִּזְרֵן נִתְּן לְאֲבִינִים, צְדָקְתוֹ עֲמֻדַת לְעַד, קָרְנוֹ תְרוּם בְּכָבוֹד' -

¹⁸⁶ ישעיה, א' - כא'.

¹⁸⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ד'.

¹⁸⁸ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ג'-ד'-ה'.

¹⁸⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ד', ובאותיות ז'-ח'.

¹⁹⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

¹⁹¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ג', בדברי הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א.

¹⁹² וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ו'.

¹⁹³ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁹⁴ בספרו הקדוש "עדן מקדם" (אות ריש, ערך רפ"ח ניצוצות, אות א').

¹⁹⁵ בספרו הקדוש "דבש לפי".

¹⁹⁶ ליקוטי מהרח"ו ז"ל, כתב יד.

¹⁹⁷ לשונו הקדוש והטהור של רבינו זיע"א, הובאה כאן במעט שינויי לשון, למען ירוץ הקורא בהם.

¹⁹⁸ תהילים, קיב' - ט'.

'פזר' עם הכולל, הוא בגימטריא רפ"ח¹⁹⁹,

ובכדי להעלותם ולתקנם, צריך האדם לקיים בעצמו 'נתן לאביונים', שעושה עצמו עני,

ואז, גם 'צדקתו עמדת לעד', שעושה צדקה".

ל. על מאמר הכתוב בפרשתן²⁰⁰, "וְהָאֵמֶן בִּיהוָה, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", כתב "בעל הטורים" זיע"א:

"וַיַּחֲשֹׁבֶהָ, ג' במסורה -

הכא²⁰¹,

ואידך²⁰², 'וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לְזוֹנָה', גבי תמר,

'וַיַּחֲשֹׁבֶהָ עָלַי לְשֹׁכְרָה'²⁰³, גבי חנה".

ולאור המתבאר, נראה בסייעתא דשמיא לבאר את דבריו הקדושים, כדלהלן:

א. "וַיַּחֲשֹׁבֶהָ, היא מְדַבֶּרֶת על לְבָהּ, רק שְׁפָתֶיהָ נְעוּת וְקוֹלָהּ לא יִשְׁמַע, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ עָלַי לְשֹׁכְרָה"²⁰⁴:

דהנה, במסכת ברכות²⁰⁵, ובמסכת סנהדרין²⁰⁶, מצינו לדעת רבי מאיר, שאילן שאכל ממנו אדם הראשון, גפן היה,

¹⁹⁹ היינו:

מילת "פזר", עם הכולל, עולה בגימטריא למניין רפ"ח.

²⁰⁰ בראשית, טו' - ו'.

²⁰¹ בראשית, טו' - ו'.

"וְהָאֵמֶן בִּיהוָה, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה".

²⁰² בראשית, לח' - טו'.

"וַיַּרְאֶה יְהוָה, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לְזוֹנָה, כִּי כָסְתָה פָנֶיהָ".

²⁰³ שמואל א', א' - יג'.

"וַיַּחֲשֹׁבֶהָ עָלַי לְשֹׁכְרָה", רק שְׁפָתֶיהָ נְעוּת וְקוֹלָהּ לא יִשְׁמַע, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ עָלַי לְשֹׁכְרָה".

²⁰⁴ שמואל א', א' - יג'.

וטעם הדבר, "שאינו לך דבר שמביא יללה לאדם, אלא יין".

ועוד מצינו בעניין היין, לדבריו של שלמה הע"ה ²⁰⁷, "לַיץ הַיַּיִן הַמָּה שְׂכָר, וְכָל שְׂגָה בּוֹ לֹא יַחְכֵּם".

והנה, על מאמר שלמה הע"ה ²⁰⁸, "לַיץ תַּפְּהָ וּפְתֵי יַעֲרִם, וְהוֹכִיחַ לְנַבֹּן וְבֵין דָּעֵת", דרשו בזה רבותינו ז"ל ²⁰⁹:

"לַיץ תַּפְּהָ - זֶה עֲמֶלֶק".

וביאור העניין:

שעמלק, נמשך אחר ליצנות היין, אשר הביאה יללה לאדם,

ולפיכך, הוא המשיך את פגם החטא דאדם הראשון, בעניין טומאת קרי, אל עם ישראל ²¹⁰.

ב. "וַיִּרְאֶה יְהוָה, וַיַּחֲשֹׁבָהּ לְזוֹנָה, כִּי כִסְתָהּ פְּנֵיהָ" ²¹¹:

"יהודה", מרמז על הבורא ית"ש ²¹²,

והיינו, שכאשר התרחקו עם ישראל מאמונתם, בבחינת ליצנות היין,

הם באו לידי קרי, ולידי הרהורי אשה, ולידי הרהורי עבודה זרה ²¹³.

ג. "וַהֲאָמֵן בִּיהֲוָה, וַיַּחֲשֹׁבָהּ לוֹ צְדָקָה" ²¹⁴:

²⁰⁵ מ' ע"א.

²⁰⁶ ע' ע"א.

²⁰⁷ משלי, כ' - א'.

²⁰⁸ משלי, יט' - כה'.

²⁰⁹ שמות רבה, פרשה כז, ו'.

²¹⁰ דברים, כה' - יח'.

ויעוין שם בפירושו של רש"י הקדוש.

²¹¹ בראשית, לח' - טו'.

²¹² סוטה, י' ע"ב.

²¹³ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ד'.

כאשר מתעורר האדם לידי אמונה, אשר באה על ידי מידת הענווה²¹⁵, אשר היא בבחינת צדקה²¹⁶, אזי, מתקיים בו בחינת²¹⁷, "פֶּזֶר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים, צְדָקָתוֹ עֲמֶדֶת לְעַד, קָרְנוֹ תָרוּם בְּכַבֹּד", שמתקיימים בו כל ה-רפ"ח ניצוצין קדישין²¹⁸, ואין בהם שום יכולת אחיזה לחיצונים²¹⁹. ועל כן, קיים אברהם אע"ה בעצמו את עניין "שמירת העיניים"²²⁰, לאות ולמופת על קיום עוצם ענוותנותו והכנעתו כלפי הבורא ית"ש²²¹, שכן, מילת "עין" עם הכולל, עולה בגימטריא כמניין מילת "עונה", וכמניין מילת "סמאל" המנגד לקדושה. והוא, ורק הוא, אשר יכול לקרוא להבורא ית"ש, בשם "אדון"²²², כי לו נאה ולו יאה. והוא מאמר הכתובים²²³, "שָׁמְעוּ אֵלַי רְדֹפֵי צְדָקָה, מִבְּקֹשֵׁי יְהוָה, הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצִבְתֶּם, וְאֶל מְקַבֵּת בּוֹר גְּנָרְתֶם. הַבִּיטוּ אֶל אֲבְרָהָם אֲבִיכֶם, וְאֶל שָׂרָה תְּחוּלְלֶכֶם, כִּי אֶחָד קָרָאתִיו, וְאֲבָרְכֶהוּ וְאֶרְבֶּהוּ":

²¹⁴ בראשית, טו' - ו'.

²¹⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף א'.

²¹⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ג'.

²¹⁷ תהילים, קיב' - ט'.

²¹⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

²¹⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

²²⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

²²¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

²²² וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

²²³ ישעיה, נא', א' - ב'.

"שָׁמְעוּ אֵלַי רְדָפִי צְדָקָה" - היינו, רודפי צדקה, החשובה כמידת האמונה ²²⁴,
והמביאה אל מידת האמונה ²²⁵.

"הִבִּיטוּ אֶל צוֹר חֲצֵבְתָם ... הִבִּיטוּ אֶל אֲבָרְהָם אֲבִיכֶם" - היינו, הביטו וראו, היאך
בכוח אמונתו וענוותנותו, זכה לתקן את האות ה' ²²⁶,
אות אשר בה טמון כוח ההולדה ²²⁷,
ואף את פגם העיניים של אדם הראשון ²²⁸.

"כִּי אֶחָד קָרָאתִיו" - היינו, שהיה יחיד ומיוחד בתיקון החטא,
עד אשר נחשב לראש וראשון שקרא להבורא ית"ש בשם "אדון" ²²⁹.
"וְאֲבָרְכֶהוּ וְאֲרַבְּהוּ" - היינו, מחמת אמונתו וענוותנותו, ביטל את הדינים ואת
דיני הדינים ²³⁰,

ותיקן את עניין הפה בנתינת הצדקה, היינו האמונה ²³¹, שכן, תיקון ברית הלשון
מתקן את ברית המעור ²³²,
ואת כל הפגמים הבאים, על ידי חיסרון האמונה ²³³.

ולפיכך, "וְאֲבָרְכֶהוּ וְאֲרַבְּהוּ" - בבחינת "צא מאיצגנינות שלך" ²³⁴.

²²⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ג'.

²²⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ה'.

²²⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ד', ובאות ח', ובאות ט'.

²²⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

²²⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

²²⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

²³⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ז'.

²³¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ו'.

²³² וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

²³³ וכמו שנתבאר לעיל באות ו' סעיף ד'.

²³⁴ בראשית רבה, פרשה מד', י'.

יתן הבורא ית"ש, ונזכה להידבק בהנהגותיו אלו, ובבחינת "נגיעו מעשי כמעשה
אברהם" ²³⁵,

ואזי, נזכה להשלים תיקון נפשינו רוחינו, ובבחינת "פזר נתן לאביונים, צדקתו
עמדת לעד, קרנו תרום כבוד" ^{236 237}. אמן.

---

²³⁵ "ילקוט שמעוני", (פרשת "ואתחנן", רמז תתל").

²³⁶ תהילים, קיב' - ט'.

²³⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ב', ובאות ט'.

"וְצַתַּתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְזוּמַתִּי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- ~~~
- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- רבקה סימוני ע"ה (לבית איבגי) בת הרבנית שרה שתחי'
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוני) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד